

Examenul de bacalaureat național 2022
Proba E. b)

Limba și literatura maghiară maternă

BAREM DE EVALUARE ȘI DE NOTARE

Filiera teoretică – Profilul umanist; Filiera vocațională – Profilul pedagogic

Simulare

- Se punctează orice modalitate de rezolvare corectă a cerințelor.
- Nu se acordă punctaje intermediare, altele decât cele precizate explicit în barem. Nu se acordă fracțiuni de punct.
- Se acordă zece puncte din oficiu. Nota finală se calculează prin împărțirea la zece a punctajului total acordat pentru lucrare.

I. TÉTEL

(30 punct)

a. a cím és szövegegész viszonya

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont

(pl. A cím népdalra emlékeztet, a „járnak, kelnek” lassú sétára, kellemes időtöltésre utal; a címben megjelenő „zöld erdőben” a tavasz jelképeként értelmezhető; a szövegben a cím kétszer is megismétlődik, mindkét esetben a lírai én meditációjának kontextusát teremti meg stb.),

értvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben értvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben értvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszáadásra 1 pont.

b. a vers- és beszédhelyzet jellegzetességei

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont

(pl. A vershelyzet konkrét, a cím „zöld erdő” a meditáció – konkrét – helyszínére utaló jelzős szerkezet; vallomásos helyzet, a lírai én bensőséges érzelmeiről, lelkét emésztő magányáról tesz vallomást; a beszédhelyzet monologikus, a lírai én egyes szám első személyben, személyes, közvetlen módon tárja fel gondolatait, a 3. és 4. versszakban az én-beszéd, maga a vallomás kerül előtérbe stb.)

értvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben értvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben értvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszáadásra 1 pont.

c. a szerkezet jellegzetességei

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont

(pl. A költemény két szerkezeti egységre tagolható; a két egységet a cím ismétlődése határolja el; az első két versszak az első szerkezeti egység, míg a 3–4 szakasz a második szerkezeti egység; a két szerkezeti egység ellentétben áll egymással; 1. ellentét a versbeszéd tekintetében: a 3–4 szakaszban én-beszéd jelenik meg, ezáltal az ők-én, sokaság-személyesség ellentétét érzékelteti a lírai én; 2. ellentét a gondolatmenetben: a sokaság a szerelemben leli boldogságát, kevésbé értékeli a természet szépségét, ezzel szemben a lírai én a szerelemben bánatát leli, számára a természet nyújt vigaszt, menedéket stb.),

értvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben értvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben értvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszáadásra 1 pont.

d. a lírai én léthelyzetének/érzelmi állapotának megjelenítése

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont

(pl. A magány okozta bánat megjelenítése; a lírai én a 3. versszakban a természeti képek; számára az egyedüli boldogságforrás a természet szépségének, harmóniájának megcsodálása, ebben megnyugvásra lel lelke; ezzel szemben „a galambok búgása” – a szerelem, a meghitt együttlét kifejezője – okozza bánatát, hiszen a jelenben magányos, nincs párja, nincs akivel megosztania napjait, életét; a magányát, boldogtalanságát a galambpárral, a sokasággal való ellentéttel érzékelteti stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,
részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,
részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,
kísérlet a válaszadásra 1 pont.

Tökéletesen összefüggő szöveg, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat 5 pont

összefüggő szöveg, logikus gondolatmenet, részben helyes fogalomhasználat 4 pont,
helyenként töredezett gondolatmenet, helyes fogalomhasználat 3 pont,
logikus gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat 2 pont,
töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat 1 pont.

Helyesírás

5 pont

Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.

II. TÉTEL

(30 pont)

1. Egyenes következtetések levonása a szövegből vett információk alapján. Helyes válaszok:

- a. William Fox eredeti neve Fried Vilmos. (I)
- b. Karrierje csúcsán Fox magánvagyonra 1600 dollár volt. (H)
- c. William Fox a 20th Century Fox tulajdonosa volt. (H)
- d. Western Electric évi félmillió dollárért alkalmazta William Foxot. (I)
- e. Az amerikaiak a nagy gazdasági világválságot Nagy Depresszióknak hívják. (I) 5 pont

2. Konkrét, explicit információk felismerése és visszakeresése. Rövid válasz megfogalmazása a következő részletből vett információk alapján: „Minden úgy kezdődött, hogy évek szorgos munkájával összespórolt 1600 dollárt. Ebből a pénzből kivett egy helyiséget, alkalmazott egy gépészt és egy zongoristát, és filmeket kezdett vetíteni. Senki sem csaphatta be, mert a bevételt számlálgató pénztáros ő maga volt. A mozijának óriási sikere lett: volt, hogy rendőrt kellett hívni, mert annyian akartak betódulni az előadásra. Fox később további mozikat nyitott, így rövidesen húsz filmszínháza volt, úgy 250 ezer dollár értékben. 1915-ben pedig megalapította a Fox Film Corporationt félmillió dolláros alaptőkével. Hollywoodban hatalmas stúdiókat nyitott, miközben gombamód nőttek ki a földből a Fox-féle mozitermek.” Érvényes, a szöveg információit felhasználó, teljes válasz – 5 pont, érvényes, de csak részben kifejtett válasz – 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz – 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz – 2 pont, kísérlet a válaszadásra – 1 pont. 5 pont

3. A publicisztikai stílusréteg megnevezése – 2 pont. **Indoklás** – 3 pont. 5 pont

4. Témához való igazodás (a szöveg információira való hivatkozás) 5 pont

Az érvelő szöveg követelményeinek betartása 5 pont

Logikus gondolatvezetés, szövegkohézió, nyelvi igényesség, helyesírás 5 pont

Megjegyzés: A feladatok sorrendjének betartása nem kötelező. A terjedelem nem befolyásolja a pontozást.

Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.

III. TÉTEL

(30 pont)

a. a választott alkotás műfaji sajátosságai

5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont

(pl. **Jókai Mór: Az arany ember** társadalmi, romantikus regény, nagy terjedelmű, epikus műfaj, lineáris időszerkezet, több helyszínen játszódó cselekmény, bonyolult szereplőrendszer; a regény szervezőelve az ellentét, amely megnyilvánul a helyszínek, szereplők, motívumok, értékrendek között; romantikus motívumok: kalandos epizódok, fordulatok, váratlan helyzetek, a kincstalálás eseményének jelentősége, sorsfordító ereje a főhős életében; mitológiai motívumok szerepe: Midász király motívuma, labirintus motívuma, a hajó mint sorsszimbólum, bibliai motívumok; ellentétek, értékrendek ütköztetése; a regény két különböző helyszínhez köthető történetszálból épül fel: a komáromi, civilizált, kapitalista társadalom élete a Senki szigetére a társadalomtól elvonuló, önkéntes száműzetést vállaló csonka család földi paradicsomának ellentéte; a főszereplő jelleme, sorsa: önmagával konfliktusban levő hős, elveszti erkölcsi egyensúlyát, lelkiismeretfurdalás, bűnhődés, bűnbánat, majd megtisztulás; démonikus jellemek megjelenítése: Athalie, a démoni gonosz szerepében, és ezzel ellentétben Noémi: a tiszta,

eszményi jellem; az elbeszélői magatartás jellegzetességei: mindentudó elbeszélő, szemtanú, szubjektivitás, líraiság;

Vörösmarty Mihály: *Csongor és Tünde* romantikus drámai költemény; középpontjában bölcséleti kérdések állnak: a boldogságkeresés filozófiai problémájának tárgyalása; gondolatiság; drámaiság: párbeszéd, konfliktushelyzetek, monológ, líraiság; a szereplők allegorikus alakok; költői nyelv, romantikus motívumok; mesedráma, varázsmesei elemek: elindulás, keresés helyzete, próbák; mesei szereplők: királyfi, tündérlány, boszorkány, ördögfiak; mesebeli helyszínek: Tündérország, Hajnal birodalma; varázsszerek: ostor, bocskor, palást, álompor; varázsszámok: pl. hármas szám; kétszintes dráma: evilági, tapasztalaton túli szint, határ: kert, tündérfa, boszorkánydomb, hármas út; keretes szerkezet, a drámai cselekmény a mese okán, bár kört ír le, nem körforgást jelöl, a szerelmesek egymásra találnak;

Kármán József: *Fanni hagyományai* három különböző műfajba sorolható: szentimentalista énrégény, levélregény, naplóregény; bevezető: a három kitalált elbeszélői szólam különböző olvasási módot kínál; levelek, naplójegyzetek: Fanni szeretethiányának, szerelemre lobbanásának, önmegértésének, halálvágyának, majd halálának, túlérzékenységének története; énelbeszélés, az elbeszélő egyben a főszereplő is, egyes szám első személyben, szubjektív módon mutatja be személyes gondolatait/érzelmeit; vallomásos jelleg; a történetmondás ismételt megszakad; szentimentalista kellékek: a kert-motívum jelentései, ciklikusság, évszaktoposzok stb.),

értékes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben értékes, kifejtett válasz 3 pont,

részben értékes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszáadásra 1 pont.

b. a tér- és időszerkezet jellegzetességei

5 pont

Értékes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont

(pl. **Jókai Mór: *Az arany ember*** 1. Az *Al-Duna vidéke*, a *Vaskapu*: első fejezet, panorámaszerű bemutatás, hegy és folyó, magasság és mélység ellentéte, az abszolút teljesség kifejező eszköze; a folyó Istenként való megnevezése, bemutatása, a lét mítikus jellegét érzékelteti; 2. *Komárom*: valós helyszín, a civilizáció jelképe, a pénz határozza meg az egyén helyét és szerepét a társadalomban, kapitalista világszemlélet, a pénz démoni ereje, az egyén boldogságát megakadályozó hatalom; 3. a *Senki szigete*: idillikus világkép, ember és természet harmonikus viszonya, nyugalom, béke, lelki értékek előtérbe helyezése, „*földi paradicsom*”; sziget jelentései: otthon, amelyet az emberi lét végessége ellenére az archaikus idill időn kívülisége jellemez; a Rousseau-i szentimentalizmus hatása: a természetes világban nem fizetnek adót, nem harcolnak senki ellen, nincs pénz, nincs állam és egyház, és a társadalmiságban fontos szerepet játszó név is lényegtelennek válik; biztonság- és menedékjelkép, érintetlen harmónia paradicsomi állapota, kertszerű, családiasság, szelíd érzelmek; különállás- és kivonulásjelkép is; az időkezelésre a linearitás/a folyamatosság jellemző, a cselekmény hosszú időt ölel fel, a regény elején Timár Mihály fiatalemberként jelenik meg, a történet folyamán megnőszül, hibákat követ el, kiteljesedik élete, gyermeke születik, a regény utolsó fejezete a távoli jövőt tárja fel, Timár és Noémi idős emberekként jelennek meg a Senki szigetén, és boldogságban élnek szeretteik körében, névtelenségben;

Vörösmarty Mihály: *Csongor és Tünde* körszerkezet, ellentétek, szimmetria: a kert helyszíne kétszer ismétlődik, éjjelkor és délben, a hármas út is kétszer jelenik meg, ellentétes értékeket kifejezve, a Hajnal birodalma ellentétben áll az Éj asszonyának birodalmával, a fény és sötétség motívumának ellentétes jelentései; időszerkezet: éjjeltől éjjelig, mítikus idő: kozmikus nagytörténet; „*A pogány kúnok idejéből*”: a cselekmény a múltban játszódik, általános érvényű őstörténet: Csongor jelképes figura, útja nemcsak az egyén, hanem az emberiség boldogságkereső útját is jelképezi; egymással szemben álló napszakok: éjjel-dél-éjjel; a napszakok váltakozásának a kert különböző alakváltozatai felelnek meg: kert, tündérkert, elvadult kert: romantikus motívum, lélek jelképe, innen indul és ide tér vissza a történetek sora; fa, út, hármas út jelentései a cselekmény szintjén és metaforikusan;

Kármán József: *Fanni hagyományai* kert-sorskert, sztoikus megnyugvás, élet-halál jelképe; Fanni a kertbe menekül apja ridegsége, mostohaanyja, testvérei eltérő értékrendje elől; a természet barát, társ, titkai tudója, vigaszt, biztonságot, menedéket nyújtó helyszín, ellentétben a bál helyszínével, amely a társadalmat jelképezi, és amelyben Fanni a veszélyt, a bántás lehetőségét érzékeli, álértékek, képmutatás, gonosz pletykák tere; az időszerkezetet a természet

körforgása határozza meg, a történet egy év alatt játszódik le, az emberi idő végességének, egyszerűségének kifejezése, évszaktoposzok: a regény a burjánzó természet tavaszi és kora nyári képeivel indul, a hősnő halálának és a természet pusztulásának képei párhuzamban állnak stb.),

értékes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben értékes, kifejtett válasz 3 pont,

részben értékes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszadásra 1 pont.

c. a boldogságkeresés lehetőségei/eljárásai a választott alkotásban

5 pont

Értékes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont

(pl. **Jókai Mór: Az arany ember** a boldogságkeresés különböző lehetőségeiben: 1. a szegény, de becsületes ember: Timár erkölcsös, megbízható, pozitív hős, harmonikus viszonyban van önmagával, a természettel, de nem boldog, hiszen a komáromi gazdagok nem tisztelik, megalázzák, kihasználják jóságát, egyéni értékei a kapitalista világban értéktelennek minősülnek; 2. Timéa hozományának megmentése, házassági ajánlata, a kettős élet: pénz, társadalmi rang – szerelem, család, őszinteség, lelki értékek; Timár komáromi léte ellentétben a Senki szigetének lehetőségeivel; boldogtalanságát ekkor lelki vívódás okozza, elhallgatja távolléteinek okát, bűntudata van, nem lehet őszinte sem Timéával, sem Noémivel, mindkettőt becsapja; Midász király, az „aranyember” motívuma, és jelentései: a pénz, a gazdagság és a boldogság viszonyának bemutatása, egymást kizáró értékek, a külső és belső értékrend konfliktusa; a társadalmi és természeti ember ellentétbe kerül, vívódásának oka a kettősség, lemond társadalmi szerepéről, a természetbe menekül; 3. a lelki értékek, a szerelem választása: a regény zárlatában Timár meghozza döntését, a Senki szigetének nyugalomát, békéjét, a szerelmet, a családapa szerepét választja Noémi mellett, a családi élet nyugalomában találja meg boldogságát; a boldogságkeresést kifejező motívumok: labirintus motívuma, a főszereplő különböző lehetőségeire utal: szegény hajóbiztos, kettős életet él, végül a családot és a lelki békét választja;

Vörösmarty Mihály: Csongor és Tünde az emberi lét kérdései, döntési határhelyzetek, útkeresés, a boldogság megtalálása a szerelemben; a hármas út motívuma az eltévedés lehetősége; a három vándor életcélja mint boldogságforrás megkérdőjeleződik: pl. Kalmár, Fejedelem, Tudós első és második jelenése közti hatalmas, romantikus ellentét; a vándorok nézőpontjából Csongor útja költői álmvilág; próbák, kitartás, küzdés szükségessége az élet értelmének megtalálása érdekében; az Éj asszonya nézőpontjából Tünde útja a tévedés; Csongor és Tünde megtapasztalja, szükség van segítőtársakra: Balga, Ilma, egymást keresik, földi vágyaik a boldogságforrások; akadályozó, rontó, kijózanító erő: Mirigy vágya a fiatalság boldogsága; tévútnak bizonyul az ő célja is, bűnhődni kell; Csongor boldogságkereső útja során megtapasztalja: mindennek két oldala van: szép és rút, fölemelő és borzasztó, siker és kudarc; el kell jutnia a teljes boldogtalanság állapotáig; Tünde segítő szerepe, boldogság, szerelem kertjének megteremtése; a szerelem szimbolikus jelentése: a halandó ember tesz kísérletet a mulandóság meghaladására, az életben elérhető személyes boldogságra;

Kármán József: Fanni hagyományai Fanni saját létének értelmezésére, érzelmei megértésére tesz kísérletet; az első bejegyzés a kertben történik: Fanni menedéke, oltalma a társadalommal szemben, a naplózás lehetőség az önismeretre, saját érzelmeinek feltárására, a hiányérzet megfogalmazására, nem tudja megragadni pontosan érzelmeit, önmegértésre, önismeretre törekszik; szeretetlenségben nő fel, a földön túli létben reméli megtalálni boldogságát, anyja és bátyja halála miatt a holtak világában gondolja megtapasztalhatónak a boldogságot, fordulópont: L-nél való kapcsolata, beszélgetéseik, L-né földi szerelem lehetőségének feltárása; Fanni a hiányérzetet a szerelemmel azonosítja, a bálon megismerkedik T-ai Józseffel, a szerelemben kiteljesedik, azonban elválásuk ismét a halál gondolatát ébreszti a hősnőben; Fanni a boldogságot a platonikus szerelemben látja elérhetőnek, szerelemfelfogása eszményített, idealizált, kifejezi az eszményi, tökéletesség iránti vágyakozását; az eszményi boldogság, az idealizált szerelem a földi világ kereteiben csak rövid ideig értékesülhet; a boldogság mint eszményi állapot csakis a földön túli létben valósulhat meg; a regény végén Fanni halála valójában a test börtönéből, a földi lét fogságából való szabadulás, kiút az eszményi létformába, halála tehát nem veszteség, inkább kiteljesedés egy másik dimenzióban stb.),

értékes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben értékes, kifejtett válasz 3 pont,

részben értékes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszadásra 1 pont.

d. a boldogságot kereső hős(ök) jellemvonásai

5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz **5 pont**

(pl. **Jókai Mór: Az arany ember** romantikus-realista emberábrázolás: pl. Timár Mihály, a főszereplő sorsának romantikus megoldása: kap újrakezdési lehetőséget, véletlenek is irányítják midászi sorsát; realista: képességei által válik sikeressé; monológjai kivetítik meghasonlását, értékváltságát, vívódását; a férfi és női szerepek vizsgálata a főszereplő életének, sorsának alakulásában, szerepük önmegvalósításukban, mítikus motívumok; pl. Athalie kezdetben lenézi Timárt, aki Brazovics írnoka volt, később gyűlöli, tetteit a bosszú motiválja; gyakori, fejezetcímként szolgáló megnevezése a démoni természetére utaló védördög, szépségére, illetve intrikus szerepére utal még: „*igazi Ariadne-nyak és -kebel*,” aktív, de többnyire mások sorsának rontásában, pl. játszik mások érzelmeivel, gonosz, bosszúálló, figyelme Tímeát és Timárt, leskelődik, gyilkosságot kísérel meg, megkeseríti Timéa boldogságát Kacsukával, jelleméből fakad sorsa, önpusztítása is; romantikus mellékszereplők: sors és jellem összefonódása; allegorikus hősök, sarkított jellemábrázolás, ellentétezés, végletek;

Vörösmarty Mihály: Csongor és Tünde lírai képmások: Csongor–Balgá, Tünde–Ilma ellentétben állnak, összetartoznak: égi, szellemi, álmodozó–földi, gyakorlatias, természetes jókedv képviselői; Balgá, Ilma segítenek megtalálni a nyomokat, ráébreszteni urukat/úrnőjüket a földi lét nehézségeire, s hogy természetes jókedvvel könnyebb haladni; Csongor az álmodozó, csodára, szépre vágyó, céltalan, szabad ifjú; Tünde: a cselekvő, gyakorlatias gondolkodású, céltudatos nő, erőfeszítései lehetőségeket teremt a találkozásukhoz; vállalja emberi sorsát, a földi boldogságot, otthont teremt; a három Vándor: sikerükben Csongor nem is kételkedik, csak kevésnek találja, mert azt már tudja, hogy sem a vagyon, sem a hatalom, sem a tudás nem mindenható, álmai totalitás-óhajához képest ezek a célok partikulárisak; Tünde–Éj: szembenéz pesszimista világnézetével; az Éj individuális világképével ő az élet kollektív voltába vetett hitét állítja szembe;

Kármán József: Fanni hagyományai szentimentalista emberkép, eszményített szerelemkép, idealizált világkép: Fanni érzékeny, a „*szenvedés iskoláját*” tapasztalja meg; tragikus sorsa van: édesanyja meghalt, családjá nem érti meg, szolgának tekint, apja túlságosan szigorú vele; a külső világ kegyetlenségével szemben a természet megértésében talál menedékre, a természet jó barát, bizalmas, lelki társ, titkai tudója, biztonságot nyújtó helyszín; magányos, lelkiileg sérült egyén, nem találja helyét a való világban, nem fogadja el annak álcéltékeit, visszahúzódt, a természetben lel lelki társra, vállalja sorsát, önmegértésre, érzelmei értelmezésére törekvő hősnő; a társadalom elvárásait elfogadni nem tudó, elveiben töretlen, de akaratát megvalósítani képtelen hősnőnek a konfliktusokra adott válasza a halálvágy mint a túlvilágban kiteljesedő, eszményi boldog létállapot megelégségének szinonimája stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz **4 pont**,

részben érvényes, kifejtett válasz **3 pont**,

részben érvényes, részben kifejtett válasz **2 pont**,

kísérlet a válaszadásra **1 pont**.

Az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása, logikus gondolatmenet, szövegkohézió, helyes fogalomhasználat

5 pont

Összefüggő szöveg, a feladatsor által közvetített értelmezési szempontokhoz való igazodás/ezeknek egyéni szempontokkal való kiegészítése, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása **5 pont**,

összefüggő szöveg, a feladatsor által közvetített értelmezési szempontokhoz való igazodás/ezeknek egyéni szempontokkal való kiegészítése, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, az értekezés tartalmi és formai jegyeinek *részleges* betartása **4 pont**,

helyenként töredezett gondolatmenet, helyes fogalomhasználat **3 pont**, helyenként töredezett gondolatmenet, *helytelen* fogalomhasználat **2 pont**,

töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat, *kísérlet a válaszadásra* **1 pont**.

Helyesírás

5 pont

Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.